T004 A HÀM IV 134-Kinh Thích Vấn-Phẩm Đại

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

134. KINH THÍCH VAÁN1

Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät du hoùa taïi phía Ñoâng thaønh Vöông xaù, nöôùc Ma-kieät-ñaø, trong ñoäng ñaù Nhaân-ñaø-la, treân nuùi Beä-ñaø-ñeà, phía Baéc thoân Naïi laâm2. Baáy giôø Thieân Vöông Thích3 nghe Phaät du hoùa taïi phía Ñoâng thaønh Vöông xaù, nöôùc Ma-kieät-ñaø, trong ñoäng Nhaân-ñaø-la, treân nuùi Beä-ñaø-ñeà, phía Baéc thoân Naïi laâm. Khi aáy, Thieân Vöông Thích baûo Nguõ Keát nhaïc töû4 raèng: “Ta nghe Ñöùc Theá Toân du hoùa taïi phía Ñoâng thaønh Vöông xaù, nöôùc Ma-kieät-ñaø, trong ñoäng Nhaân-ñaø-la, treân nuùi Beä-ñaø-ñeà, phía Baéc thoân Naïi laâm. Naøy Nguõ Keát, ngöôi haõy cuøng ta ñeán yeát kieán Ñöùc Theá Toân”. Nguõ Keát nhaïc töû thöa raèng: “Xin vaâng.” Roài thì, Nguõ Keát nhaïc töû oâm ñaøn löu ly5 cuøng ñi theo Thieân Vöông Thích. Chö Thieân ôû Tam thaäp tam thieân nghe Thieân Vöông Thích raát khaùt khao muoán gaëp Phaät, chö Thieân Tam thaäp tam thieân cuõng theo haàu Thieân vöông maø ñi. Baáy giôø trong khoaûnh khaéc, nhanh nhö löïc só co duoãi caùnh tay, Thieân Vöông Thích cuøng chö Thieân Tam thaäp tam vaø Nguõ Keát bieán maát khoûi coõi trôøi Tam thaäp tam, ñaõ hieän ñeán phía Ñoâng thaønh Vöông xaù, nöôùc Ma- kieät-ñaø, treân nuùi Beä-ñaø-ñeà, phía Baéc thoân Naïi laâm, caùch ñoäng ñaù khoâng xa. Luùc baáy giôø nuùi Beä-ñaø-ñeà haøo quang chieáu saùng röïc rôõ nhö löûa chaùy. Nhaân daân ôû chung quanh nuùi thaáy vaäy nghó raèng: “Nuùi Beä-ñaø-ñeà bò löûa ñoát chaùy khaép nôi.” Khi aáy Thieân Vöông Thích sau khi ñaõ ñöùng xuoáng taïi moät nôi, baûo raèng: “Naøy Nguõ Keát, Ñöùc Theá Toân laø nhö vaäy. Ngaøi ôû trong röøng vaéng, trong röøng saâu, döôùi goác caây, thích ôû treân söôøn nuùi cao, vaéng baët khoâng tieáng ñoäng, xa laùnh, khoâng coù söï döõ, khoâng coù boùng ngöôøi, tuøy thuaän maø tónh toïa, coù ñaïi oai ñöùc; cuøng vôùi chö Thieân, öa

1. Baûn Haùn, quyeån. Töông ñöông Paøli D. 21 Sakkapaóha-sutta. Haùn, Bieät dòch No.1(14). Tröôøng A-haøm kinh soá 14 “Thích Ñeà-hoaøn Nhaân Vaán”; No.15 Phaät Thuyeát Ñeá Thích Sôû Vaán Kinh, Toáng Phaùp Hieàn dòch; Tham chieáu No.203 Taïp Baûo Taïng Kinh, kinh soá 73 “Ñeá Thích Vaán Söï Duyeân Kinh”, Nguyeân Nguïy, Caùt- ca-daï & Ñaøm-voâ-saám dòch (Ñaïi 4, tr. 476). 2. Ma-kieät-ñaø Paøli: Magadha. Vöông xaù thaønh Paøli: Raøjagaha. Naïi laâm No.1(14) Am-baø, Paøli: Ambasasaiña. Nhaân-ñaø-la thaïch thaát No.1(14) Nhaân-ñaø-sa-la khoát (quaät); Paøli: Indasaøla-guøha. Beä-ñaø-ñeà No.1(14) Ty-ñaø sôn; Paøli: Vediyaka. 3. Thieân Vöông Thích hay Thieân Ñeá Thích Paøli: Sakka devaønam inda. 4. Nguõ Keát nhaïc töû cuõng thöôøng goïi laø Nguõ Keá (naêm choûm); No.14 goïi laø Chaáp nhaïc thaàn Ban-giaù-döïc. No.15: Nguõ Keát Caøn-thaùt-baø vöông töû. Sôû dó coù teân nhö vaäy vì khi thoï sanh nhaân gian, luùc coøn nhoû, vò naøy thaét naêm caùi buùi toùc treân ñaàu. Paøli: Paócasikha Gandhabbaputta, moät vò Caøn-thaùt-baø (Gandhabba) söû duïng caây huyeàn caàm.

5. Löu ly caàm Paøli: Beluvapaòñuvìòaø: moät nhaïc khí nguyeân laø cuûa Maøra.

thích ñôøi soáng xa laùnh, tónh toïa aáy, ñôøi soáng an oån khoaùi laïc aáy. Chuùng ta chöa thoâng baùo tröôùc, khoâng neân töï tieän böôùc tôùi. Naøy Nguõ Keát, ngöôi haõy ñi ñeán thoâng baùo tröôùc, sau ñoù chuùng ta môùi böôùc tôùi."

Nguõ keát thöa raèng:

"Xin vaâng lôøi."

Nguõ Keát sau khi vaâng lôøi daïy cuûa Thieân Vöông Thích, lieàn oâm ñaøn löu ly ñi tröôùc, ñeán ñoäng ñaù Nhaân-ñaø-la, roài nghó raèng: "Haõy ôû nôi naøy, caùch Phaät khoâng gaàn cuõng khoâng xa, ñeå Phaät bieát ñöôïc vaø nghe ñöôïc aâm thanh cuûa ta.".

Khi ñaõ ñeán ñöùng ôû nôi kia, Nguõ Keát gaûy ñaøn vaø haùt leân nhöõng baøi tuïng noùi veà tình yeâu, noùi veà roàng, noùi veà Sa-moân, noùi veà A-la-haùn6:

Hieàn nöông ôi 7!
Ta kính leã phuï maãu naøng;
Maët traêng vaø Ñam-phuø-laâu8;
Ñaõ sanh naøng thuø dieäu,
Gaây hoan laïc loøng ta.
Nhö noùng caàu gioù maùt;
Nhö khaùt caàu nöôùc laïnh;
Nhö vaäy, ta yeâu naøng,
Nhö La-haùn yeâu Phaùp.
Nhö doøng nöôùc, khoù giöõ!
Luïy tình cuõng nhö vaäy.
Ñôøi ñôøi mong soáng chung,
Nhö cuùng döôøng Voâ Tröôùc.
Ao nöôùc trong, vöøa maùt;
Döôùi ñaùy coù caùt vaøng9;
Nhö voi chuùa10 noùng böùc,
Xuoáng ao taém maëc tình.
Nhö voi bò moùc caâu
Loøng ta bò naøng khuaát
Haønh ñoäng naøng khoâng hay
Yeåu ñieäu, chöa ñöôïc naøng.
Taâm yù ta hoaøn toaøn leä thuoäc,
Vaø phieàn oan ñaõ ñoát chaùy tim;
Vaø vì vaäy khoâng coøn hoan laïc,
Nhö moät ngöôøi ñi vaøo hang huøm.
Nhö Thích töû tö duy thieàn toïa,
Haèng vui say trong söï nhaát taâm.

6. Duïc töông öng keä, Long töông öng keä, Sa-moân töông öng keä, A-la-ha töông öng keä Paøli: buddhuøpasaöhitaø dhammuøpasaöhitaø saíghuøpasaöhitaø arahantuøpasaöhitaø kaømuøpasaöhitaø, noùi veà Phaät, veà Phaùp, veà Taêng, veà A-la-haùn, veà duïc. 7. Haùn: Hieàn No.1(14) Baït-ñaø; Paøli: Bhaddaø, con gaùi cuûa Timbaru, Chaáp nhaïc Thieân vöông. 8. Haùn: nguyeät caäp Ñam-phuø-laâu Paøli: (…) Timbaraö Suriyavaccase, (cha naøng) Timbara, (vaø naøng thì) röïc rôõ nhö maët trôøi. 9. Haùn: kim tuùc sa Paøli: kiójakkha, tô sen hay nhuïy sen. 10. Haùn: long töôïng

Nhö Maâu-ni ñaït thaønh giaùc ngoä11; Cuõng dieäu tònh nhö ta ñöôïc naøng. Nhö nieàm vui Ñaïi thaùnh Maâu-ni12 Do chöùng ñaéc vieân toaøn giaùc ñaïo. Nieàm vui ta cuõng ôû nôi kia, Baèng khao khaùt ñöôïc naøng hoäi tuï Nhö ngöôøi beänh mong caàu phöông döôïc; Nhö ñoùi aên hoaøi nieäm thöùc aên; Ôi Hieàn nöõ, mong loøng ta taét, Nhö nöôùc röôùi cho ngoïn löûa taøn. Neáu ta coù haønh vi taïo phöôùc, Nhö cuùng döôøng La-haùn chaân nhaân13; Thoï baùo aáy töùc thaønh tònh dieäu, Ta mong cuøng Hieàn nöõ soáng chung. Ta öôùc nguyeän beân naøng vónh kieáp; Khoâng xa naøng soáng leû ñôn thaân. Vaø ta heïn theo naøng ñöôïc cheát, Khoâng mong gì caùch bieät ly sanh. OÂi, Thieân ñeá cho toâi lôøi nguyeän, Baäc toân cao Tam thaäp tam thieân! OÂi Ñaïi Thaùnh, treân ñôøi toái thöôïng, Bieát cho toâi lôøi nguyeän vöõng beàn. Kính leã Ñaáng Huøng Löïc, Toái thöôïng giöõa nhaân gian, Döùt tröø gai aùi duïc, Con laïy Ñaáng Nhaät Thaân14. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân töø tam-muoäi daäy, taùn thaùn Nguõ Keát Nhaïc töû: “Laønh thay! Laønh thay! Nguõ Keát, gioïng ca cuûa ngöôi cuøng vôùi tieáng ñaøn hoøa ñieäu; tieáng ñaøn vaø gioïng ca hoøa ñieäu. Gioïng ca khoâng ñi ngoaøi tieáng ñaøn; tieáng ñaøn khoâng ñi ngoaøi gioïng ca. Naøy Nguõ Keát, ngöôi nhôù laïi ngaøy xöa, ngöôi coù ca tuïng baøi keä lieân quan ñeán tình yeâu, lieân quan ñeán roàng, lieân quan ñeán Sa-moân, lieân quan ñeán La-haùn naøy chaêng?” Nguõ Keát thöa raèng: “Baïch Theá Toân, mong Ñaïi Tieân Nhaân15 töï bieát cho. Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, ngaøy xöa, khi Theá Toân môùi chöùng ñaéc giaùc ñaïo, ôû taïi Uaát-beä-la16, beân bôø soâng Ni-lieân-thieàn17, döôùi

11. Paøli: amataö muni jigìsaøno, (nhö) tu só khaùt voïng söï baát töû (hay cam loä). 12. Caùc töø Maâu-ni ôû ñaây chæ chung caùc aån só, hay tu só; khoâng chæ rieâng Ñöùc Thích-ca Maâu-ni. Xem theâm chuù thích treân. 13. Trong nguyeân baûn: cuùng döôøng chö Voâ tröôùc. 14. Nhaät chi thaân Paøli: AØdicca-bandhu, baø con cuûa maët trôøi, chæ Ñöùc Thích Toân; theo truyeàn thuyeát, doøng hoï Thích xuaát thaân töø Maët trôøi. 15. Ñaïi Tieân Nhaân Paøli: Mahesi. Chæ Phaät. 16. Uaát-beä-la Paøli: Uruvela, teân thoân; phía Nam Boà-ñeà ñaïo traøng. 17. Ni-lieân-thieàn haø Paøli: Neraójaraø, chi löu cuûa soâng Haèng, caùch choã Phaät thaønh ñaïo khoaûng moät daëm.

goác caây A-xaø-hoøa-la-ni-caâu-loaïi18. Baáy giôø con gaùi cuûa Nhaïc vöông Ñam-phuø-laâu19, teân laø Hieàn Nguyeät Saéc20 vaø coù moät thieân thaàn teân laø Keát, con trai cuûa Ma-ñaâu-leä, ngöôøi ñaùnh xe21, yeâu ngöôøi con gaùi kia. “Baïch

Ñaïi Tieân Nhaân, vò aáy trong luùc ñang yeâu ngöôøi con gaùi aáy, con cuõng yeâu ngöôøi con gaùi aáy. Nhöng, baïch Ñaïi Tieân Nhaân, khi con yeâu ngöôøi con gaùi aáy maø cuoái cuøng khoâng ñöôïc. Baáy giôø con ñöùng sau ngöôøi con gaùi aáy maø ngaâm baøi keä lieân quan ñeán tình yeâu, lieân quan ñeán roàng, lieân quan ñeán Sa-moân, lieân quan ñeán La-haùn naøy. "Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, khi con ngaâm baøi keä naøy, ngöôøi con gaùi aáy quay nhìn laïi, haân hoan cöôøi nuï vaø noùi vôùi con raèng: 'Nguõ Keát, toâi chöa ñöôïc thaáy Phaät Theá Toân kia, nhöng toâi nghe töø caùc vò trôøi Tam thaäp tam noùi raèng: 'Ñöùc Theá Toân kia laø Nhö Lai, laø Voâ Sôû Tröôùc, Ñaúng Chaùnh Giaùc, Minh Haïnh Thaønh Töïu, Thieän Theä, Theá Gian Giaûi, Voâ Thöôïng Só, Ñaïo Phaùp Ngöï, Thieân Nhaân Sö, Phaät, Chuùng Höïu'. Naøy Nguõ Keát, neáu anh ñaõ töøng nhieàu laàn ca ngôïi Ñöùc Theá Toân, vaäy anh coù theå cuøng vôùi toâi ñoàng thôø kính Ñaáng Ñaïi Tieân Nhaân'. Con chæ gaëp gôõ naøng ñöôïc moät laàn duy nhaát, töø ñoù veà sau khoâng coøn thaáy laïi." Baáy giôø Thieân Vöông Thích nghó raèng: "Nguõ Keát nhaïc töû ñaõ laøm cho Theá Toân ra khoûi thieàn ñònh, thoâng baùo ta vôùi Ñöùc Thieän Theä." Roài thì, Thieân Vöông Thích noùi: "Nguõ Keát, ngöôi haõy ñeán nôi aáy, thay maët ta ñaûnh leã saùt chaân Phaät maø thaêm hoûi Ñöùc Theá Toân raèng: 'Thaùnh theå coù khoûe maïnh, an oån khoaùi laïc, khoâng beänh, ñi ñöùng thoaûi maùi, khí löïc bình thöôøng chaêng? Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, Thieân Vöông Thích vaø chö Thieân ôû Tam thaäp tam muoán ñeán yeát kieán Theá Toân'." Nguõ keát thöa: "Xin vaâng." Khi ñoù, Nguõ Keát boû ñaøn löu ly xuoáng, chaép tay höôùng veà Phaät, baïch raèng: "Baïch Theá Toân! Kính Ñaïi Tieân Nhaân! Thieân Vöông Thích xin cuùi ñaàu döôùi chaân Phaät, thaêm hoûi Theá Toân raèng: 'Thaùnh theå coù khoûe maïnh, an oån khoaùi laïc, khoâng beänh, ñi ñöùng thoaûi maùi, khí löïc bình thöôøng chaêng? Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, Thieân Vöông Thích vaø chö Thieân ôû Tam thaäp tam muoán ñeán yeát kieán Theá Toân'." Baáy giôø Ñöùc Theá Toân baûo raèng: "Naøy Nguõ Keát, mong cho Thieân Vöông Thích ñöôïc an oån khoaùi laïc. Chö Thieân, loaøi ngöôøi, A-tu-la, Kieàn-thaùt-baø, La-saùt vaø taát caû caùc loaøi chuùng sanh khaùc ñeàu ñöôïc an oån, khoaùi laïc. Naøy Nguõ Keát, Thieân Vöông Thích coù muoán ñeán yeát kieán Ta, vaäy xin cöù tuøy yù." Nguõ Keát nghe Phaät daïy xong, kheùo leùo thoï trì, ñaûnh leã chaân Phaät, nhieãu quanh ba voøng roài lui ra, trôû veà ñeán choã Thieân Vöông Thích thöa raèng: "Taâu Thieân vöông, toâi ñaõ baïch vôùi Theá Toân. Theá Toân nay ñang ñôïi Thieân vöông. Mong Thieân vöông neân töï bieát thôøi." Baáy giôø, Thieân Vöông Thích cuøng chö Thieân Tam thaäp tam vaø Nguõ Keát nhaïc töû ñi ñeán choã Phaät. Khi aáy, Thieân Vöông Thích cuùi ñaàu saùt chaân Phaät, ba laàn töï xöng danh taùnh raèng: "Baïch Ñaïi Tieân Nhaân! Con laø Thieân Vöông Thích! Con laø Thieân Vöông Thích!"

18. A-xaø-hoøa-la-ni-caâu-loaïi Paøli: Ajapaøla-Nigrodha,
töùc caây boà-ñeà. 19. Ñam-phuø-laâu Nhaïc vöông Paøli:
Timbaru-Gandhabba-raøja, Thaàn aâm nhaïc (vua Caøn-thaùt- baø) teân laø Timbaru.
20. Hieàn Nguyeät Saéc Paøli: Bhaddaø Suriya-vaccasaø, naøng Bhaddaø
loäng laãy nhö maët trôøi. 21. Thieân danh Keát Ma-ñaâu-leä ngöï xa töû No.1(14): Thi-haùn-ñaø, Thieân ñaïi töôùng töû;

Paøli: Sikkhaòñì naøma Maøtalissa saæthaøhakassa putto, Sikkhandi, voán laø con trai cuûa thaàn ñaùnh xe Maøtali.

Ñöùc Theá Toân baûo: “Quaû thaät vaäy! Quaû thaät vaäy. Naøy Caâu-döïc22, ngöôi chính laø Thieân Vöông Thích.” Thieân Vöông Thích ba laàn töï xöng danh taùnh, ñaûnh leã chaân Phaät roài ñöùng sang moät beân. Khi aáy, Thieân Vöông Thích thöa raèng: “Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, con neân ngoài caùch Theá Toân xa hay gaàn?” Ñöùc Theá Toân daïy: “Ngöôi haõy ngoài gaàn Ta. Vì sao? Vì ngöôøi coù haøng chö Thieân quyeán thuoäc ñoâng vaäy.” Roài Thieân Vöông Thích ñaûnh leã chaân Phaät vaø ngoài sang moät beân. Chö Thieân Tam thaäp tam vaø Nguõ Keát nhaïc töû cuõng ñaûnh leã chaân Phaät roài ngoài sang moät beân. Luùc aáy ñoäng Nhaân-ñaø-la boãng nhieân roäng lôùn. Vì sao? Vì do oai thaàn cuûa Phaät vaø oai ñöùc cuûa chö Thieân vaäy. Thieân Vöông Thích sau khi ngoài xuoáng, thöa raèng: “Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, ñaõ töø laâu con muoán ñeán yeát kieán Theá Toân, muoán thöa hoûi veà giaùo phaùp. Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, xöa kia, moät thôøi Ñöùc Theá Toân du hoùa taïi nöôùc Xaù-veä, trong moät vaùch ñaù23. Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, luùc ñoù con coù vieäc rieâng, cuøng vôùi chö Thieân Tam thaäp tam ñi xe ngaøn voi24 ñeán nhaø cuûa ñaïi vöông Beä-sa-moân25; Beä-sa-moân ñaïi vöông gia coù ngöôøi thieáp teân laø Baøn-xaø-na26. “Luùc baáy giôø Theá Toân ñang nhaäp ñònh, im laëng töch nhieân. Ngöôøi thieáp kia chaép tay ñaûnh leã döôùi chaân Ñöùc Theá Toân. Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, con noùi vôùi Baøn-xaø-na raèng: ‘Naøy hieàn muoäi, nay khoâng phaûi luùc ta ñeán yeát kieán Theá Toân. Theá Toân ñang nhaäp ñònh. Neáu khi naøo Theá Toân xuaát ñònh, hieàn muoäi haõy thay maët ta ñaûnh leã Theá Toân vaø hoûi thaêm Thaùnh theå cuûa Theá Toân coù khoûe maïnh, an oån, khoaùi laïc, khoâng beänh, ñi ñöùng thoaûi maùi, khí löïc bình thöôøng khoâng noùi nhö vaày: ‘Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, Thieân Vöông Thích ñaûnh leã chaân Phaät vaø thaêm hoûi raèng: ‘Theá Toân coù khoûe maïnh, an oån, khoaùi laïc, khoâng beänh, ñi ñöùng thoaûi maùi, khí löïc bình thöôøng khoâng?’ Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, coâ em aáy coù thay maët con ñaûnh leã chaân Phaät vaø thaêm hoûi Theá Toân, Theá Toân coù nhôù chaêng?” Ñöùc Theá Toân baûo: “Naøy Caâu-döïc, coâ em aáy coù thay maët ngöôi ñaûnh leã vaø cuõng noùi laïi yù ngöôi muoán thaêm hoûi. Ta coù nhôù vieäc aáy. Naøy Caâu-döïc, khi ngöôøi ñi, Ta nghe tieáng xe laên maø xuaát ñònh.” “Baïch Theá Toân, ngaøy xöa con coù nghe raèng, khi Ñöùc Nhö Lai, Baäc Voâ Sôû Tröôùc, Ñaúng Chaùnh Giaùc, Minh Haïnh Thaønh Töïu, Thieän Theä, Theá Gian Giaûi, Voâ Thöôïng Só, Ñaïo Phaùp Ngöï, Thieân Nhaân Sö, Phaät, Chuùng Höïu xuaát hieän ôû ñôøi thì thieân chuùng ñöôïc höng thònh maø A-tu-la bò giaûm thieåu. “Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, chính maét con troâng thaáy Tyø-kheo ñeä töû Theá Toân theo Phaät tu haønh phaïm haïnh, xaû duïc, ly duïc. Khi thaân hoaïi maïng chung ñöôïc ñeán coõi an laønh, sanh leân

22. Caâu-döïc cuõng goïi la Kieâu-thi-ca. Paøli: Kosiya, bieät danh cuûa Thieân Ñeá Thích. 23. Thaïch nham Paøli: Salaôaøgaøra, ngoâi nhaø (agaøra) coù nhöõng caây salaôa (loaïi caây toûa muøi thôm) ôû tröôùc cöûa (baûn haùn ñoïc laø Sela-lagaøra?). No.1(14): taïi ngoâi nhaø cuûa moät ngöôøi Baø-la-moân. 24. Thieân töôïng xa No.1(14): thieân böùc haûo xa, coã xe baùu coù baùnh xe nghìn

caêm. 25. Beä-sa-moân hoaëc Tì-sa-moân. Paøli: Vessavaòa, Ña Vaên Thieân vöông, ñöùng ñaàu trong Töù ñaïi Thieân vöông. 26. Baøn-xaø-na Paøli: Bhuójatì (Dieäu Tyù).

trôøi.

“Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, Thích nöõ Cuø-tyø27 laø ñeä töû cuûa Theá Toân cuõng theo Theá Toân tu taäp phaïm haïnh, gheâ tôûm thaân nöõ, aùi laïc thaân nam, chuyeån thaân nöõ thaønh thaân nam, xaû duïc, ly duïc, khi thaân hoaïi maïng chung ñöôïc sanh ñeán coõi Tam thaäp tam thieân laøm con cuûa con.

Naøng ñaõ thoï sanh roài, chö Thieân thaûy ñeàu bieát, Cuø-baø thieân töû 28, coù ñaïi nhö yù tuùc, coù ñaïi oai ñöùc, coù ñaïi phöôùc höïu, coù ñaïi oai thaàn.

“Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, con laïi thaáy coù ba vò Tyø-kheo ñeä töû Theá Toân cuõng theo Theá

Toân tu taäp phaïm haïnh, nhöng khoâng xaû ly duïc, khi thaân hoaïi maïng chung chuùng sanh vaøo trong Kyõ nhaïc cung29 thaáp keùm. Hoï ñaõ thoï sanh roài, ngaøy ngaøy ñeán Tam thaäp tam thieân cuøng chö Thieân haàu haï Cuø-baø thieân töû. Thieân töû thaáy chuùng lieàn noùi baøi keä:

Phaùp nhaõn Öu-baø-di 30,
Toâi voán teân Cuø-tì,
Phuïng kính Phaät vaø phaùp,
Tònh yù thôø Taêng-giaø.
Toâi ñaõ nhôø aân Phaät,
Thích töû phöôùc ñöùc lôùn,
Dieäu sanh Tam thaäp tam,
Thieân töû, moïi ngöôøi bieát.
Bieát ngöôøi voán Tyø-kheo,
Sanh laøm thaàn kyõ nhaïc;
Chaép tay ñöùng tröôùc maët
Cuø-baø noùi keä cho.
Voán con Ñöùc Cuø-ñaøm;
Khi toâi ôû nhaân gian,
Nhaø ta caùc ngöôi ñeán;
AÅm thöïc toâi cuùng döôøng.
Ngöôi voán cuøng baäc Thaùnh
Haønh voâ thöôïng phaïm haïnh;
Nay laïi ñeå ngöôøi sai,
Thöôøng nhaät kính phuïng trôøi.
Xöa toâi haàu haï ngöôøi,
Cuøng nghe Thaùnh dieäu phaùp.
Ñöôïc tín, thaønh töïu giôùi;
Kheùo sanh coõi trôøi naøy.

Ngöôøi voán ñöôïc thôø phuïng,
Haønh voâ thöôïng phaïm haïnh.
Nay laïi ñeå ngöôøi sai
Thöôøng nhaät kính phuïng trôøi.
Maët maøy ngöôøi laø gì?
Phaät phaùp ñaõ thoï trì,
27. Cuø-tyø Thích nöõ Paøli: Gopikaø naøma Sakya-dhitaø. 28. Cuø-baø thieân töû Paøli: Gopako devaputto. 29. Kyõ nhaïc cung Paøli: Gandhabbakaøya, ñoäi vieân ñoäi aâm nhaïc cuûa Thieân Ñeá Thích. 30. Nguyeân Haùn: döõ nhaõn Öu-baø-diPaøli: upaøsikaø cakkhumato ahosi, toâi voán laø Öu-baø-di, vò nöõ ñeä töû cuûa Baäc Höõu Nhaõn, töùc Ñöùc Phaät.

Quay löng, khoâng höôùng Phaùp,
Phaùp noäi taâm chöùng tri31,
Thaùnh nhaõn ñaõ daïy roõ32.
Toâi xöa haàu caùc vò;
Nay nhaïc thaàn thaáp keùm;
Töï theo phi phaùp haønh,
Töï sanh choã phi phaùp.
Ta soáng ñôøi taïi gia;
Nay xem thaéng ñöùc ta,
Chuyeån nöõ thaønh thieân töû,
Thoï nguõ duïc töï do.
Con Cuø-ñaøm bò maéng,
Buoàn naûn, khen Cuø-ñaøm33:
Ta34 nay haõy tieán haønh;
Thieân töû noùi thaät ñuùng.
Hai trong soá caàn haønh,
Nhôù phaùp luaät Cuø-ñaøm,
Bieát duïc laø tai hoïa,
Beøn xaû ly duïc tham.
Chuùng bò duïc troùi chaët,
Töùc xaû ly ñöôïc lieàn.
Nhö voi böùt daây xích,
Vöôït Tam thaäp tam thieân.
Nhaân-ñaø-la, Thieân, Phaïm,
Taát caû ñeàu ñeán nhoùm.
Hoï lieàn vöôït choã ngoài,
Huøng maõnh xaû traàn duïc.

Ñeá Thích thaáy chuùng phieàn35;
Thaéng Thieân36, trôøi treân trôøi.
Chuùng voán sanh haï tieän,
Nay vöôït Tam tam thieân.
Öu phieàn, roài taám taéc37.
Cuø-baø noùi sau heát:
Loaøi ngöôøi coù Ñaïi Giaùc,

31. Nguyeân Haùn: phaûn boái baát höôùng phaùp Phaùp quay vaøo noäi taâm chöù khoâng höôùng ra beân ngoaøi. Paøli: paccattaö veditabbo hi dhammo. 32. Nguyeân Haùn: thò nhaõn giaùc thieän thuyeát Paøli: sudesito cakkhumataønubuddho, phaùp aáy ñöôïc kheùo thuyeát bôûi Ñaáng Giaùc Ngoä coù maét. 33. Paøli: te coditaø Gotama-saøvakena saövegam aøpaøduö samecca Gopakaö, “hoï bò maéng vì laø ñeä töû cuûa Gotama, cuoái cuøng, ñoàng yù vôùi Gopaka (vaø noùi nhö sau)…” 34. Ta, lôøi cuûa nhöõng Thieân töû bò Cuø-baø maéng. 35. Paøli: Te disvaø samvegam (...), (Ñeá Thích) sau khi thaáy chö Thieân hieän dieän öu phieàn (vì hoï bò vöôït qua ngay taïi choã). 36. Thaéng thieân chæ cho Thieân Ñeá Thích. Paøli: Devabhibhuø. 37. Dieäu töùc ngoân (nhöõng lôøi traàm laéng). Paøli: vaco nisamma, suy nghó saâu xa veà nhöõng lôøi (khieån traùch). Trong baûn Haùn, ñoïc laø nisama (dieäu töùc, hoaøn toaøn laéng xuoáng), thay vì nisamma (tö duy saâu xa).

Ñaáng Maâu-ni thaéng duïc38.
Con Ngaøi do laõng queân,
Bò quôû traùch, laïi ñöôïc.
Moät trong ba vò kia
Sanh trong thaàn kyõ nhaïc.
Hai vò chaùnh ñaïo thaønh
Taïi trôøi, vui ñònh caên.
Ngöôi noùi phaùp nhö vaày;
Ñeä töû khoâng meâ hoaëc,
Vöôït laäu, ñoaïn taø nghi,
Leã Phaät, thaéng phuïc caên39.
Bôûi vì toû caùc phaùp,
Hai vò ñöôïc tieán thaêng.
Töø choã tieán thaêng aáy
Sanh leân trôøi Phaïm thieân.
Chuùng con bieát phaùp aáy
Neân ñeán ñaây, Ñaïi Tieân!”

Baáy giôø Ñöùc Theá Toân nghó raèng: “Vò Quyû40 naøy khoâng bao giôø dua nònh, doái traù, khoâng huyeãn hoaëc, chaát tröïc. Neáu coù hoûi taát laø muoán bieát, chöù khoâng phaûi muoán xuùc nhieãu. Nhöõng ñieàu vò naøy muoán hoûi cuõng vaäy. Ta

haõy noùi A-tyø-ñaøm thaäm thaâm.”

Ñöùc Theá Toân bieát nhö theá roài, Ngaøi lieàn noùi baøi keä cho Thieân Vöông Thích:

Vì an laïc ñôøi naøy,
Vaø an laïc ñôøi sau,
Caâu-döïc tuøy yù hoûi,
Theo nhöõng ñieàu sôû thích.
Ñieàu naøy hay ñieàu kia,
Ta quyeát ñoaùn heát thaûy.
Theá Toân ñaõ nghe cho
Nhaät Thieân caàu ñaïo nghóa,
Taïi nöôùc Ma-kieät-ñaø
Hieàn Baø-sa-baø hoûi41.

Baáy giôø Thieân Vöông Thích thöa raèng:

“Baïch Theá Toân, caùc loaïi trôøi, ngöôøi, A-tu-la, Kieàn-ñaït-hoøa, La-saùt vaø caùc chuûng loaïi khaùc , moãi moãi coù bao nhieâu keát söû43?”

42

Ñöùc Theá Toân nghe xong, ñaùp:

38. Nguyeân Haùn: tri duïc Paøli: kaømaøbhibhuø, vò ñaõ chieán thaéng duïc voïng. 39. Thaéng phuïc caên Paøli: buddhaö namassaøma jinaö janidö, “chuùng con leã Phaät, Ñaáng Chieán Thaéng muoân loaøi”. Trong baûn Haùn, Janinda, Thieân ñeá cuûa sanh loaïi, ñöôïc hieåu laø: jana (sanh loaïi) = jita: bò chinh phuïc, vaø inda (Thieân ñeá) = indriya: caên (quan naêng hay giaùc quan). 40. Haùn: thöû quyû Paøli: ayaö yakkho, con quyû Daï-xoa naøy. Yakkha (Daï-xoa), Thieân Ñeá Thích cuõng thöôøng ñöôïc goïi nhö vaäy. Yakkha ñoâi khi laø moät myõ töø cuõng ñöôïc duøng ñeå taùn Phaät, nhö M.56 (tr.386) (....) buddhasa (....) anupalittassa aøhuneyya yakkhassa, Ñöùc Phaät (....) vò Yakkha voâ nhieãm, öùng cuùng. 41. Baø-sa-baø Paøli: Vaøsava, moät teân khaùc cuûa Thieân Ñeá Thích. Xem cht. 21, kinh 131. 42. Chuûng chuûng thaân Paøli: Putthukaøyaø, phaøm phu thaân. 43. Keát Paøli: saöyojana, chæ phieàn naõo troùi buoäc.

“Naøy Caâu-döïc, caùc loaïi trôøi, ngöôøi, A-tu-la, Kieàn-ñaït-hoøa, La-saùt vaø caùc chuûng loaïi khaùc, moãi moãi ñeàu coù hai keát laø boûn seûn vaø ganh tò44. Moãi chuûng loaïi aáy ñeàu nghó raèng: ‘Mong sao ta khoâng gaäy 45 , khoâng keát, khoâng oaùn, khoâng nhueá, khoâng tranh, khoâng ñaáu, khoâng khoå, soáng trong an laïc46.’ Chuùng tuy nghó nhö vaäy, nhöng vaãn coù gaäy, coù keát, coù oaùn, coù nhueá, coù tranh, coù ñaáu, coù khoå maø khoâng soáng trong söï an laïc.” Thieân Vöông Thích nghe theá, thöa raèng: “Thaät söï nhö vaäy, baïch Theá Toân! Thaät söï nhö vaäy, baïch Thieän Theä! Thaät söï nhö vaäy, baïch Ñaïi Tieân Nhaân, caùc loaøi trôøi, ngöôøi, A-tu-la, Kieàn-ñaït-hoøa, La-saùt vaø caùc chuûng loaïi khaùc, moãi moãi ñeàu coù hai

kieát söû. Chuùng nghó raèng: ‘Mong sao ta khoâng gaäy, khoâng keát, khoâng oaùn, khoâng nhueá, khoâng tranh, khoâng ñaáu, khoâng khoå, maø soáng trong söï an laïc’. Chuùng tuy nghó nhö vaäy, nhöng vaãn coù gaäy, coù keát, coù oaùn, coù nhueá, coù tranh, coù ñaáu, coù khoå maø khoâng soáng trong söï an laïc. Thaät söï nhö vaäy, baïch Theá Toân! Thaät söï nhö vaäy, baïch Thieän Theä! Thaät söï nhö vaäy, baïch Ñaïi Tieân Nhaân. Ñuùng nhö phaùp maø Phaät ñaõ noùi, con ñaõ bieát. Con ñaõ ñoaïn tröø nghi hoaëc, khoâng coøn do döï, do nghe nhöõng ñieàu Phaät daïy.” Thieân Vöông Thích sau khi nghe nhöõng ñieàu Phaät noùi, hoan hyû phuïng haønh; roài laïi hoûi: “Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, boûn seûn, ganh tò do nhaân gì duyeân gì, töø ñaâu sanh ra, do ñaâu maø coù? Laïi do nhaân gì, duyeân gì maø khoâng coù boûn seûn vaø ganh tò?” Theá Toân ñaùp raèng: “Naøy Caâu-döïc, boûn seûn vaø ganh tò nhaân nôi yeâu vaø khoâng yeâu47, duyeân nôi yeâu vaø khoâng yeâu; töø nôi yeâu vaø khoâng yeâu sanh ra; do yeâu vaø khoâng yeâu maø coù. Neáu khoâng coù yeâu, vaø khoâng yeâu thì khoâng coù boûn seûn vaø ganh tò vaäy.” Thieân Vöông Thích nghe xong, thöa raèng: “Thaät söï nhö vaäy, baïch Theá Toân! Thaät söï nhö vaäy, baïch Thieän Theä! Thaät söï nhö vaäy, baïch Ñaïi Tieân Nhaân. Boûn seûn vaø ganh tò nhaân nôi yeâu vaø khoâng yeâu, duyeân nôi yeâu vaø khoâng yeâu; töø nôi yeâu vaø khoâng yeâu sanh ra; do yeâu vaø khoâng yeâu maø coù. Neáu khoâng coù yeâu, vaø khoâng yeâu thì khoâng coù boûn seûn vaø ganh tò. Thaät söï nhö vaäy, baïch Theá Toân! Thaät söï nhö vaäy, baïch Thieän Theä! Thaät söï nhö vaäy, baïch Ñaïi Tieân Nhaân. Ñuùng nhö phaùp maø Phaät ñaõ noùi, con ñaõ bieát. Con ñaõ ñoaïn tröø nghi hoaëc, khoâng coøn do döï, do nghe nhöõng ñieàu Phaät daïy.” Thieân Vöông Thích sau khi nghe nhöõng ñieàu Phaät noùi, hoan hyû phuïng haønh. Thieân Vöông Thích laïi hoûi: “Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, yeâu vaø khoâng yeâu laø do nhaân gì, duyeân gì, töø ñaâu phaùt sanh, do ñaâu maø coù? Laïi do nhaân naøo maø khoâng coù yeâu vaø khoâng yeâu?” Ñöùc Theá Toân baûo raèng: “Naøy Caâu-döïc, yeâu vaø khoâng yeâu laø nhaân nôi duïc vaø duyeân nôi duïc maø phaùt sanh, do duïc maø coù48. Neáu voâ duïc thì khoâng coù yeâu vaø khoâng yeâu vaäy.” Thieân Vöông Thích nghe xong, thöa raèng:

44. Xan vaø taät Paøli: issaø-macchariya. Trong baûn Paøli, Sakka hoûi do kieát söû gì (kiö samyojanaø) maø chuùng sanh gaây haän thuø (savera). Phaät traû lôøi nhö vaäy. Hai baûn kia cuõng töông tôï baûn Paøli. Coù leõ baûn Haùn naøy dòch saùt, vì caâu hoûi cuûa Thieân Ñeá Thích phieám ñònh. 45. Haùn: voâ tröôïng Paøli: adaiñaø, khoâng chieán tranh, gaây haán nhau. 46. Trong caùc baûn kia, Thieân Ñeá Thích ñaõ hoûi töông tôï nhö vaäy. 47. AÙi baát aùi Paøli: Piyaøppiya, khaû aùi vaø khoâng khaû aùi, yeâu vaø gheùt. 48. Paøli: chanda: ham muoán.

“Thaät söï nhö vaäy, baïch Theá Toân! Thaät söï nhö vaäy, baïch Thieän Theä! Thaäit söï nhö vaäy, baïch Ñaïi Tieân Nhaân! Yeâu vaø khoâng yeâu laø nhaân nôi duïc vaø duyeân nôi duïc maø phaùt sanh, do duïc maø coù. Neáu voâ duïc thì khoâng coù yeâu vaø khoâng yeâu vaäy. Thaät söï nhö vaäy, baïch Theá Toân! Thaät söï nhö vaäy, baïch Thieän Theä! Thaät söï nhö vaäy, baïch Ñaïi Tieân Nhaân! Ñuùng nhö phaùp maø Phaät ñaõ noùi, con ñaõ bieát. Con ñaõ ñoaïn tröø nghi hoaëc, khoâng coøn do döï, do

nghe nhöõng ñieàu Phaät daïy.” Thieân Vöông Thích sau khi nghe nhöõng ñieàu Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. Thieân Vöông Thích laïi hoûi: “Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, duïc laø do nhaân gì, duyeân gì, töø ñaâu maø sanh, do ñaâu maø coù; do nhaân naøo khoâng coù duïc?” Ñöùc Theá Toân ñaùp: “Naøy Caâu-döïc, duïc laø do nhaân nieäm49 vaø duyeân nôi nieäm, töø nôi nieäm maø phaùt sanh; do nieäm maø coù; neáu khoâng coù suy nieäm thì khoâng coù duïc.” Thieân Vöông Thích nghe theá thöa raèng: “Thaät söï nhö vaäy, baïch Theá Toân! Thaät söï nhö vaäy, baïch Thieän Theä! Thaät söï nhö vaäy, baïch Ñaïi Tieân Nhaân, duïc laø do nhaân nieäm vaø duyeân nôi nieäm, töø nôi nieäm maø phaùt sanh; do nieäm maø coù; neáu khoâng coù suy nieäm thì khoâng coù duïc. Thaät söï nhö vaäy, baïch Theá Toân! Thaät söï nhö vaäy, baïch Thieän Theä! Thaät söï nhö vaäy, baïch Ñaïi Tieân Nhaân! Ñuùng nhö phaùp maø Phaät ñaõ noùi, con ñaõ bieát. Con ñaõ ñoaïn nghi, tröø hoaëc, khoâng coøn do döï, do nghe nhöõng ñieàu Phaät daïy.” Thieân Vöông Thích sau khi nghe nhöõng ñieàu Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. Thieân Vöông Thích laïi hoûi: “Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, nieäm laø do nhaân gì, duyeân gì, töø ñaâu maø sanh, do ñaâu maø coù. Laïi do nhaân naøo khoâng coù suy nieäm?” Ñöùc Theá Toân ñaùp: “Naøy Caâu-döïc, nieäm laø nhaân nôi tö vaø duyeân nôi tö, töø nôi tö maø phaùt sanh, do tö maø coù . Neáu khoâng coù tö thì khoâng coù nieäm. 50

“Do nieäm coù duïc, do duïc coù yeâu vaø khoâng yeâu. Do yeâu vaø khoâng yeâu coù boûn seûn vaø ganh tò. Do boûn seûn vaø ganh tò maø sanh ra dao, gaäy, ñaáu tranh, thuø nghòch, dua nònh, doái traù, noùi laùo, noùi hai löôõi, trong taâm sanh ra voâ löôïng phaùp aùc baát thieän. Nhö vaäy, toaøn khoái lôùn khoå ñau naøy phaùt sanh. “Neáu khoâng coù tö thì khoâng coù nieäm. Neáu khoâng coù nieäm thì khoâng coù duïc. Neáu khoâng coù duïc thì khoâng coù yeâu vaø khoâng yeâu. Neáu khoâng coù yeâu vaø khoâng yeâu thì khoâng coù boûn seûn vaø ganh tò. Neáu khoâng coù boûn seûn vaø ganh tò thì khoâng coù dao gaäy, ñaáu tranh, thì nghòch, dua nònh, doái traù, noùi laùo, noùi hai löôõi, trong taâm khoâng sanh ra voâ löôïng phaùp aùc baát thieän. Nhö vaäy, toaøn khoái lôùn ñau khoå naøy tieâu dieät”. Thieân Vöông Thích nghe xong, thöa raèng: “Con ñaõ hieåu, baïch Theá Toân! Con ñaõ hieåu, baïch Thieän Theä! Con ñaõ hieåu, baïch Ñaïi Tieân Nhaân. Nieäm laø nhaân nôi tö vaø duyeân nôi tö, töø nôi tö maø phaùt sanh, do tö maø coù. Neáu khoâng coù tö thì khoâng coù nieäm. “Do nieäm coù duïc, do duïc coù yeâu vaø khoâng yeâu. Do yeâu vaø khoâng yeâu coù boûn seûn vaø

49. Nieäm cuõng thöôøng noùi laø taàm Paøli: vitakka. No.1(14) AÙi do töôûng sanh; Paøli: chando (...) vitakkanidaøno, duïc coù nguyeân nhaân laø taàm töùc taàm caàu hay suy nghó tìm toøi. 50. Tö Baûn Paøli: papaóca-saóóaø-saíkhaø, hyù luaän voïng töôûng.

ganh tò. Do boûn seûn vaø ganh tò maø sanh ra dao, gaäy, ñaáu tranh, thuø nghòch, dua nònh, doái traù, noùi laùo, noùi hai löôõi, trong taâm sanh ra voâ löôïng phaùp aùc baát thieän. Nhö vaäy, toaøn khoái lôùn khoå ñau naøy phaùt sanh. “Neáu khoâng coù tö thì khoâng coù nieäm. Neáu khoâng coù nieäm thì khoâng coù duïc. Neáu

khoâng coù duïc thì khoâng coù yeâu vaø khoâng yeâu. Neáu khoâng coù yeâu vaø khoâng yeâu thì khoâng coù boûn seûn vaø ganh tò. Neáu khoâng coù boûn seûn vaø ganh tò thì khoâng coù dao gaäy, ñaáu tranh, thì nghòch, dua nònh, doái traù, noùi laùo, noùi hai löôõi, trong taâm khoâng sanh ra voâ löôïng phaùp aùc baát thieän. Nhö vaäy, toaøn khoái lôùn ñau khoå naøy tieâu dieät. “Thaät söï nhö vaäy, baïch Theá Toân! Thaät söï nhö vaäy, baïch Thieän Theä! Thaät söï nhö vaäy, baïch Ñaïi Tieân Nhaân! Ñuùng nhö phaùp maø Phaät ñaõ noùi, con ñaõ bieát. Con ñaõ ñoaïn nghi, tröø hoaëc, khoâng coøn do döï, do nghe nhöõng ñieàu Phaät daïy.” Thieân Vöông Thích sau khi nghe xong nhöõng ñieàu Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. Thieân Vöông Thích laïi hoûi: “Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, theá naøo laø con ñöôøng tieâu dieät hyù luaän51. Tyø-kheo thöïc haønh nhö theá naøo ñeå höôùng ñeán con ñöôøng tieâu dieät hyù luaän?” Ñöùc Theá Toân ñaùp raèng: “Naøy Caâu-döïc, con ñöôøng tieâu dieät hyù luaän laø Thaùnh ñaïo taùm chi. Ñoù laø, chaùnh kieán, chaùnh tö duy, cho ñeán chaùnh ñònh. Naøy Caâu-döïc, ñoù laø con ñöôøng tieâu dieät hyù luaän. Tyø- kheo thöïc haønh nhö vaäy ñeå höôùng ñeán con ñöôøng tieâu dieät hyù luaän.” Thieân Vöông Thích nghe daïy xong, thöa raèng: “Thaät söï nhö vaäy, baïch Theá Toân! Thaät söï nhö vaäy, baïch Thieän Theä! Thaät söï nhö vaäy, baïch Ñaïi Tieân Nhaân, con ñöôøng tieâu dieät hyù luaän laø Thaùnh ñaïo taùm chi. Ñoù laø, chaùnh kieán, chaùnh tö duy, cho ñeán chaùnh ñònh. Naøy Caâu-döïc, ñoù laø con ñöôøng tieâu dieät hyù luaän. Tyø-kheo thöïc haønh nhö vaäy ñeå höôùng ñeán con ñöôøng tieâu dieät hyù luaän. Ñuùng nhö vaäy, baïch Theá Toân! Ñuùngï nhö vaäy, baïch Thieän theä! Ñuùng nhö vaäy, baïch Ñaïi Tieân Nhaân! Ñuùng nhö phaùp maø Ñöùc Phaät ñaõ daïy, con ñaõ roõ. Con ñaõ ñoaïn tröø nghi hoaëc, khoâng coøn do döï, do nghe nhöõng ñieàu Phaät daïy”. Thieân Vöông Thích sau khi nghe nhöõng ñieàu Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. Thieân Vöông Thích laïi hoûi: “Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, moät Tyø-kheo höôùng ñeán con ñöôøng tieâu dieät hyù luaän phaûi ñoaïn bao nhieâu phaùp vaø haønh bao nhieâu phaùp?” Ñöùc Theá Toân ñaùp: “Naøy Caâu-döïc, Tyø-kheo höôùng ñeán con ñöôøng tieâu dieät hyù luaän phaûi ñoaïn ba phaùp vaø tu haønh ba phaùp. Theá naøo laø ba? Moät laø nieäm, hai laø ngoân, ba laø caàu52. “Naøy Caâu-döïc, nieäm aáy Ta noùi coù hai loaïi, neân haønh vaø khoâng neân haønh. Neáu nieäm maø khoâng neân haønh thì Ta lieàn ñoaïn tröø. Neáu nieäm neân haønh thì Ta bieát luùc naøo neân haønh, coù nieäm, coù trí ñeå thaønh töïu nieäm kia vaäy. Ngoân cuõng nhö theá. “Naøy Caâu-döïc, caàu aáy Ta noùi cuõng coù hai loaïi, neân haønh vaø khoâng neân haønh. Neáu caàu maø khoâng neân haønh thì Ta lieàn ñoaïn. Neáu caàu maø neân haønh thì Ta bieát luùc naøo neân

51. Dieät hyù ñaïo tích Paøli: papaóca-saóóaø-saíkhaø-nirodha-gaømini- patipadaø, thöïc haønh hay tu taäp daãn ñeán choã dieät tröø hyù luaän voïng töôûng. 52. Nieäm, ngoân, caàu No.1(14): khaåu, töôûng, caàu Paøli khoâng ñeà caäp vaø
thay baèng somanassa, domanassa, upekkha, hyû, öu vaø xaû. Ba phaùp naøy trong baûn Haùn ñöôïc traû lôøi cho caâu hoûi khaùc ôû sau. Xem cht.54 döôùi.

haønh, coù nieäm, coù trí, ñeå thaønh töïu caàu kia vaäy.” Thieân Vöông Thích nghe xong, thöa: “Thaät söï nhö vaäy, baïch Theá Toân! Thaät söï nhö vaäy, baïch Thieän Theä! Thaät söï nhö vaäy, baïch Ñaïi Tieân Nhaân! Tyø-kheo khoâng höôùng ñeán con ñöôøng tieâu dieät hyù luaän, ñoaïn ba phaùp, tu haønh ba phaùp. Theá naøo laø ba? Moät laø nieäm, hai laø ngoân, ba laø caàu. Ñaïi Tieân Nhaân ñaõ noùi, nieäm coù hai loaïi neân haønh vaø khoâng neân haønh. Neáu nieäm taêng tröôûng phaùp aùc baát thieän vaø giaûm toån thieän phaùp thì Ñaïi Tieân Nhaân lieàn ñoaïn tröø. Neáu nieäm giaûm toån phaùp aùc baát thieän vaø taêng tröôûng thieän phaùp thì Ñaïi Tieân Nhaân bieát luùc naøo neân haønh, coù nieäm, coù trí ñeå thaønh töïu nieäm kia vaäy. Ngoân cuõng nhö vaäy. Ñaïi Tieân Nhaân ñaõ noùi caàu cuõng coù hai loaïi, neân haønh vaø khoâng neân haønh. Neáu caàu taêng tröôûng phaùp aùc baát thieän vaø toån giaûm thieän phaùp thì Ñaïi Tieân Nhaân lieàn ñoaïn tröø. Neáu caàu maø giaûm toån phaùp aùc baát thieän vaø taêng tröôûng thieän phaùp thì Ñaïi Tieân Nhaân bieát luùc naøo neân haønh, coù nieäm, coù trí ñeå thaønh töïu caàu kia vaäy. “Ñuùng nhö vaäy, baïch Theá Toân! Ñuùng nhö vaäy, baïch Thieän Theä! Ñuùng nhö vaäy, baïch Ñaïi Tieân Nhaân! Ñuùng nhö phaùp Phaät ñaõ noùi, con ñaõ bieát. Con ñaõ ñoaïn tröø nghi hoaëc, khoâng coøn do döï, do nghe nhöõng ñieàu Phaät daïy.” Thieân Vöông Thích sau khi nghe nhöõng ñieàu Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. Thieân Vöông Thích laïi hoûi: “Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, Tyø-kheo höôùng ñeán con ñöôøng tieâu dieät hyù luaän, coù bao nhieâu phaùp; ñeå thuû hoä Tuøng giaûi thoaùt53, haønh bao nhieâu phaùp? Ñöùc Theá Toân ñaùp: “Naøy Caâu-döïc, Tyø-kheo höôùng ñeán con ñöôøng tieâu dieät hyù luaän coù saùu phaùp; ñeå thuû hoä tuøng giaûi thoaùt haønh saùu phaùp. Saùu phaùp aáy laø gì? Ñoù laø, maét thaáy saéc, tai nghe thanh, muõi ngöûi höông, löôõi neám vò, thaân bieát xuùc, yù bieát phaùp. “Naøy Caâu-döïc, maét thaáy saéc aáy, Ta noùi coù hai loaïi, neân haønh vaø khoâng neân haønh. Neáu maét thaáy saéc khoâng neân haønh thì Ta lieàn ñoaïn tröø. Neáu maét saéc neân haønh thì Ta bieát luùc naøo neân haønh, coù nieäm, coù trí ñeå thaønh töïu maét vaäy. “Cuõng nhö theá, ñoái vôùi tai nghe tieáng, muõi ngöûi höông, löôõi neám vò, thaân bieát xuùc vaø yù bieát phaùp aáy, Ta noùi cuõng coù hai loaïi, neân haønh vaø khoâng neân haønh. Neáu yù bieát phaùp khoâng neân haønh thì Ta lieàn ñoaïn tröø. Neáu yù bieát phaùp neân haønh thì Ta bieát luùc naøo neân haønh, coù nieäm, coù trí ñeå thaønh töïu yù vaäy.” Thieân Vöông Thích nghe xong, thöa: “Ñuùng nhö vaäy, baïch Theá Toân! Ñuùng nhö vaäy, baïch Thieän Theä! Ñuùng nhö vaäy, baïch Ñaïi Tieân Nhaân! Tyø-kheo höôùng ñeán con ñöôøng tieâu dieät hyù luaän coù saùu phaùp; ñeå thuû hoä Tuøng giaûi thoaùt haønh saùu phaùp. Saùu phaùp aáy laø gì? Maét thaáy saéc, tai nghe tieáng, muõi ngöûi höông, löôõi neám vò, thaân bieát xuùc, yù bieát phaùp. Ñaïi Tieân Nhaân ñaõ noùi, maét thaáy saéc coù hai loaïi, neân haønh vaø khoâng neân haønh. Neáu maét thaáy maø taêng tröôûng phaùp aùc baát thieän vaø laøm toån giaûm thieän phaùp thì Ñaïi Tieân Nhaân lieàn ñoaïn tröø. Neáu maét thaáy saéc laøm toån giaûm phaùp aùc baát thieän vaø laøm taêng tröôûng thieän phaùp thì Ñaïi Tieân Nhaân bieát luùc naøo neân haønh vaäy. Coù nieäm, coù trí ñeå thaønh töïu maét vaäy. Cuõng nhö theá, ñoái vôùi tai nghe tieáng, muõi ngöûi höông,

löôõi neám vò, thaân bieát xuùc, yù bieát phaùp cuõng coù hai loaïi, neân haønh vaø khoâng neân haønh. Neáu yù bieát phaùp laøm taêng tröôûng phaùp aùc baát thieän vaø giaûm toån thieän phaùp thì Ñaïi Tieân Nhaân lieàn ñoaïn tröø. Neáu yù bieát phaùp laøm toån giaûm phaùp aùc baát thieän vaø taêng tröôûng

53. Töùc Bieät giaûi thoaùt (luaät nghi), hay Ba-la-ñeà-moäc-xoa.

thieän phaùp thì Ñaïi Tieân Nhaân bieát luùc naøo neân haønh, coù nieäm, coù trí ñeå thaønh töïu yù vaäy. Ñuùng nhö vaäy, baïch Theá Toân! Ñuùng nhö vaäy, baïch Thieän Theä! Ñuùng nhö vaäy, baïch Ñaïi Tieân Nhaân! Ñuùng nhö phaùp Phaät ñaõ noùi, con ñaõ bieát. Con ñaõ ñoaïn nghi, tröø hoaëc, khoâng coøn do döï, do nghe nhöõng ñieàu Phaät daïy.” Thieân Vöông Thích sau khi nghe nhöõng ñieàu Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. Thieân Vöông Thích laïi hoûi: “Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, vò Tyø-kheo höôùng ñeán con ñöôøng tieâu dieät hyù luaän, khi thaân maïng toàn taïi trong moät khoaûnh khaéc, phaûi ñoaïn bao nhieâu phaùp vaø tu haønh bao nhieâu phaùp?” Ñöùc Theá Toân daïy: “Naøy Caâu-döïc, Tyø-kheo höôùng ñeán con ñöôøng tieâu dieät hyù luaän, khi thaân maïng toàn taïi trong moät khoaûnh khaéc, laïi cuõng phaûi ñoaïn ba phaùp vaø tu haønh ba phaùp. Ba phaùp aáy laø gì? Moät laø hyû, hai laø öu vaø ba laø xaû54. “Naøy Caâu-döïc, hyû aáy Ta noùi coù hai loaïi, neân haønh vaø khoâng neân haønh. Neáu hyû maø khoâng neân haønh thì Ta lieàn ñoaïn tröø. Neáu hyû neân haønh thì Ta bieát luùc naøo neân haønh, coù nieäm, coù trí ñeå thaønh töïu hyû vaäy. Öu cuõng nhö theá. “Naøy Caâu-döïc, xaû aáy Ta noùi cuõng coù hai loaïi, neân haønh vaø khoâng neân haønh. Neáu xaû maø khoâng neân haønh thì Ta lieàn ñoaïn tröø. Neáu xaû neân haønh thì Ta bieát luùc naøo neân haønh, coù nieäm, coù trí ñeå thaønh töïu xaû vaäy.” Thieân Vöông Thích nghe xong, thöa: “Ñuùng nhö vaäy, baïch Theá Toân! Ñuùng nhö vaäy, baïch Thieän Theä! Ñuùng nhö vaäy, baïch Ñaïi Tieân Nhaân! Tyø-kheo höôùng ñeán con ñöôøng tieâu dieät hyù luaän, khi thaân maïng toàn taïi trong moät khoaûnh khaéc phaûi ñoaïn tröø ba phaùp vaø thöïc haønh ba phaùp. Ba phaùp aáy laø gì? Moät laø hyû, hai laø öu, ba laø xaû. Ñaïi Tieân Nhaân ñaõ noùi hyû coù hai loaïi, neân haønh vaø khoâng neân haønh. Neáu hyû laøm taêng tröôûng phaùp aùc baát thieän vaø giaûm toån thieän phaùp thì lieàn ñoaïn tröø. Neáu hyû laøm giaûm toån phaùp aùc baát thieän vaø taêng tröôûng thieän phaùp thì bieát luùc naøo neân haønh, coù nieäm, coù trí ñeå thaønh töïu hyû vaäy. Öu cuõng nhö theá. Ñaïi Tieân Nhaân ñaõ noùi xaû cuõng coù hai loaïi, neân haønh vaø khoâng neân haønh. Neáu xaû laøm taêng tröôûng phaùp aùc baát thieän vaø giaûm toån thieän phaùp thì lieàn ñoaïn tröø. Neáu xaû laøm toån giaûm phaùp aùc baát thieän vaø traêng tröôûng thieän phaùp thì bieát luùc naøo neân haønh, coù nieäm, coù trí ñeå thaønh töïu xaû vaäy. Ñuùng nhö vaäy, baïch Theá Toân! Ñuùng nhö vaäy, baïch Thieän Theä! Ñuùng nhö vaäy, baïch Ñaïi Tieân Nhaân! Ñuùng nhö phaùp Phaät ñaõ noùi, con ñaõ bieát. Con ñaõ ñoaïn nghi tröø hoaëc, khoâng coøn do döï, do nghe nhöõng ñieàu Phaät daïy.” Thieân Vöông Thích sau khi nghe nhöõng ñieàu Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. Thieân Vöông Thích laïi hoûi: “Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, taát caû Sa-moân, Phaïm chí ñeàu ñoàng moät thuyeát, ñoàng moät mong caàu, ñoàng moät sôû thích, ñoàng moät an laïc, ñoàng moät yù höôùng chaêng55?” Ñöùc Phaät

daïy: “Naøy Caâu-döïc, taát caû Sa-moân, Phaïm chí khoâng ñoàng moät thuyeát, khoâng ñoàng moät mong caàu, khoâng ñoàng moät sôû thích, khoâng ñoàng moät an laïc, khoâng ñoàng moät yù höôùng.” Thieân Vöông Thích laïi hoûi:

54. Paøli: somanassa, domanassa, upekkha, xem cht.52 treân. 55. Ñoàng nhaát thuyeát, ñoàng nhaát duïc, ñoàng nhaát aùi, ñoàng nhaát laïc, ñoàng nhaát yù Paøli:
ekantavaødaø ekantasìlaø ekantachandaø ekanta- ajjhosaønaø ti? Ñoàng moät chuû thuyeát, ñoàng moät giôùi ñöùc, ñoàng moät öôùc muoán, ñoàng moät chí höôùng.

“Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, taát caû Sa-moân, Phaïm chí vì lyù do gì maø khoâng ñoàng moät thuyeát, khoâng ñoàng moät mong caàu, khoâng ñoàng moät sôû thích, khoâng ñoàng moät an laïc, khoâng ñoàng moät yù höôùng?” Ñöùc Theá Toân ñaùp: “Naøy Caâu-döïc, theá giôùi naøy coù nhieàu chuûng loaïi giôùi, coù voâ löôïng giôùi56. Vò aáy tuøy theo moät giôùi ñöôïc bieát ñeán, roài nhaân giôùi ñoù tuøy khaû naêng cuûa mình maø noùi moät chieàu raèng ‘Ñaây laø chaân thaät, ngoaøi ra ñeàu hö doái’. Naøy Caâu-döïc, cho neân taát caû Sa-moân, Phaïm chí khoâng ñoàng moät thuyeát, khoâng ñoàng moät mong caàu, khoâng ñoàng moät sôû thích, khoâng ñoàng moät an laïc, khoâng ñoàng moät yù höôùng vaäy.” Thieân Vöông Thích nghe xong, thöa: “Ñuùng nhö vaäy, baïch Theá Toân! Ñuùng nhö vaäy, baïch Thieän Theä! Ñuùng nhö vaäy, baïch Ñaïi Tieân Nhaân! Theá giôùi naøy coù nhieàu chuûng loaïi giôùi, coù voâ löôïng giôùi. Vò aáy tuøy theo moät giôùi ñöôïc bieát ñeán, roài ôû nôi giôùi ñoù tuøy khaû naêng cuûa mình maø noùi moät chieàu raèng ‘Ñaây laø chaân thaät, ngoaøi ra ñeàu hö voïng’. Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, vì theá maø taát caû Sa-moân, Phaïm chí khoâng ñoàng moät thuyeát, khoâng ñoàng moät mong caàu, khoâng ñoàng moät sôû thích, khoâng ñoàng moät an laïc, khoâng ñoàng moät yù höôùng vaäy. Ñuùng nhö vaäy, baïch Theá Toân! Ñuùng nhö vaäy, baïch Thieän Theä! Ñuùng nhö vaäy, baïch Ñaïi Tieân Nhaân! Ñuùng nhö phaùp Phaät ñaõ noùi, con ñaõ bieát. Con ñaõ ñoaïn tröø nghi hoaëc, khoâng coøn do döï, do nghe nhöõng ñieàu Phaät daïy”. Thieân Vöông Thích sau khi nghe nhöõng ñieàu Phaät noùi, hoan hyû phuïng haønh. Thieân Vöông Thích laïi hoûi: “Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, taát caû Sa-moân, Phaïm chí ñeàu ñaït ñeán cöùu caùnh, cöùu caùnh baïch tònh, cöùu caùnh phaïm haïnh, thaønh töïu cöùu caùnh phaïm haïnh chaêng57?” Ñöùc Theá Toân ñaùp: “Naøy Caâu-döïc, khoâng haún taát caû Sa-moân, Phaïm chí ñeàu ñaït ñeán cöùu caùnh, cöùu caùnh baïch tònh, cöùu caùnh phaïm haïnh, thaønh töïu cöùu caùnh phaïm haïnh.” Thieân Vöông Thích, thöa: “Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, vì lyù do gì maø khoâng haún taát caû Sa-moân, Phaïm chí ñeàu ñaït ñeán cöùu caùnh, cöùu caùnh phaïm baïch tònh, cöùu caùnh phaïm haïnh, thaønh töïu cöùu caùnh phaïm haïnh?” Ñöùc Theá Toân ñaùp: “Naøy Caâu-döïc, neáu coù Sa-moân, Phaïm chí ñoái vôùi voâ thöôïng aùi taän, khoâng toaøn veïn chaân chaùnh taâm giaûi thoaùt58, keû aáy khoâng ñaït ñeán cöùu caùnh, khoâng cöùu caùnh baïch tònh, khoâng cöùu caùnh phaïm haïnh, khoâng thaønh töïu cöùu caùnh phaïm haïnh. “Naøy Caâu-döïc, neáu coù Sa-moân, Phaïm chí ñoái vôùi voâ thöôïng aùi taän toaøn veïn chaân chaùnh taâm giaûi thoaùt, keû aáy ñaït ñeán cöùu caùnh, cöùu caùnh baïch tònh, cöùu caùnh phaïm haïnh, thaønh töïu cöùu caùnh phaïm haïnh.”

Thieân Vöông Thích, thöa: “Ñuùng nhö vaäy, baïch Theá Toân! Ñuùng nhö vaäy, baïch Thieän Theä! Ñuùng nhö vaäy, baïch Ñaïi Tieân Nhaân, neáu coù Sa-moân, Phaïm chí ñoái vôùi voâ thöôïng aùi taän khoâng hoaøn toaøn chaân

56. Paøli: anekadhaøtu-naønaødhaøtu, voâ soá giôùi loaïi sai bieät. 57. Paøli: accantaniæææhaø accantayogakkhemì accantabrahmacaørì accantapariyosaønaø ti? “Ñoàng moät cöùu caùnh, ñoàng moät an oån, ñoàng moät phaïm haïnh, ñoàng moät muïc ñích”. 58. Paøli: taòhaøsaökhaya-vimutta, aùi taän giaûi thoaùt, hay giaûi thoaùt do dieät taän khaùt aùi.

chaùnh taâm giaûi thoaùt, keû aáy khoâng ñaït ñeán cöùu caùnh, khoâng cöùu caùnh baïch tònh, khoâng cöùu caùnh phaïm haïnh, khoâng thaønh töïu cöùu caùnh phaïm haïnh. “Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, neáu coù Sa-moân, Phaïm chí ñoái vôùi voâ thöôïng aùi taän toaøn veïn chaân chaùnh taâm giaûi thoaùt, keû aáy ñaït ñeán cöùu caùnh, cöùu caùnh baïch tònh, cöùu caùnh phaïm haïnh, thaønh töïu cöùu caùnh phaïm haïnh. Ñuùng nhö vaäy, baïch Theá Toân! Ñuùng nhö vaäy, baïch Thieän Theä! Ñuùng nhö vaäy, baïch Ñaïi Tieân Nhaân! Ñuùng nhö phaùp Phaät ñaõ noùi, con ñaõ bieát, con ñaõ ñoaïn nghi, töø hoaëc, khoâng coøn do döï, do nghe nhöõng ñieàu Phaät daïy.” Thieân Vöông Thích sau khi nghe nhöõng ñieàu Phaät noùi, hoan hyû phuïng haønh. Thieân Vöông Thích laïi noùi: “Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, con laâu nay bò gai nhoïn nghi hoaëc, ngaøy nay ñöôïc Theá Toân nhoå ra. Vì sao? Vì Nhö Lai laø Baäc Voâ Sôû Tröôùc, Ñaúng Chaùnh Giaùc vaäy.” Ñöùc Theá Toân hoûi: “Naøy Caâu-döïc, ngöôi nhôù laïi ngaøy xöa ngöôi ñaõ töøng hoûi caùc Sa-moân, Phaïm chí vieäc nhö theá chaêng?” Thieân Vöông Thích ñaùp: “Baïch Theá Toân, mong Ñaïi Tieân Nhaân töï bieát cho. Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, chö Thieân Tam thaäp tam taäp hoïp taïi Phaùp ñöôøng, ñeàu oâm loøng saàu naõo, thöôøng than thôû raèng ‘Chuùng ta neáu gaëp ñöôïc Ñöùc Nhö Lai, Baäc Voâ Sôû Tröôùc, Ñaúng Chaùnh Giaùc, quyeát seõ ñeán yeát kieán’. Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, nhöng chuùng con khoâng gaëp ñöôïc Nhö Lai, Baäc Voâ Sôû Tröôùc, Ñaúng Chaùnh Giaùc, beøn thuï höôûng ñaày ñuû coâng ñöùc cuûa nguõ duïc59. “Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, chuùng con phoùng daät. Sau khi soáng phoùng daät, vò thieân töû coù ñaïi oai ñöùc, ngay nôi choã cöïc dieäu maø maïng chung. Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, khi con thaáy vò thieân töû ñaïi oai ñöùc ngay nôi choã cöïc dieäu maø maïng chung beøn chaùn naûn heát söùc, loâng toùc ñeàu döïng ngöôïc ‘Mong ta khoâng ôû nôi naøy maø maïng chung nhanh choùng’. “Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, con do söï chaùn naøy, söï öu naõo naøy, neân thaáy Sa-moân, Phaïm chí naøo soáng nôi röøng vaéng, trong röøng saâu, döôùi goác caây, thích ôû treân söôøn nuùi cao, vaéng baët khoâng coù tieáng ñoäng, xa laùnh, khoâng coù söï döõ, khoâng coù boùng ngöôøi, tuøy thuaän tónh toïa; sau khi thaáy vò aáy öa thích nôi xa vaéng, tónh toïa, soáng an oån khoaùi laïc, con cho raèng ñaây laø Nhö Lai, Baäc Voâ Sôû Tröôùc, Ñaúng Chaùnh Giaùc, lieàn ñeán yeát kieán. “Vò aáy khoâng bieát con, neân hoûi raèng: ‘OÂng laø ai?’ “Luùc ñoù con ñaùp raèng ‘Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, con laø Thieân Vöông Thích. Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, con laø Thieân Vöông Thích’. “Vò aáy laïi hoûi ‘Ta töøng thaáy Thích vaø cuõng thaáy chuûng taùnh Thích. Vì lyù do gì goïi laø Thích? Vì lyù do gì goïi laø chuûng taùnh Thích?’ “Con lieàn ñaùp raèng ‘Baïch Ñaïi Tieân

Nhaân, neáu coù ai ñeán hoûi con vieäc nhö vaäy, con lieàn tuøy khaû naêng, tuøy söùc60 maø traû lôøi, cho neân ñöôïc goïi laø Thích'. "Vò aáy laïi hoûi 'Chuùng ta neáu tuøy theo vieäc maø hoûi Thích, Thích cuõng tuøy vieäc maø ñaùp laïi ta'. "Vò aáy hoûi vieäc con, nhöng con khoâng hoûi vieäc vò aáy. Vò aáy quy maïng con, nhöng con khoâng quy maïng vò aáy.

59.

Nguõ duïc coâng ñöùc. Paóca kaøma-guòaø, naêm phaåm chaát, hay ñaëc tính, cuûa duïc.

60.

Tuøy sôû naêng, tuøy kyø löïc. Ñònh nghóa töø sakka, maø nghóa ñen laø "khaû naêng".

"Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, töø nôi Sa-moân Phaïm chí kia, hoaøn toaøn khoâng ñöôïc oai nghi giaùo phaùp, huoáng nöõa laïi ñöôïc hoûi nhö vaäy sao?"

Luùc aáy, Thieân Vöông Thích noùi baøi tuïng:

Thích61 ñi qua, ñi qua;
Thích hay noùi nhö theá.
YÙ töôûng nieäm lìa xa;
Tröø nghi, caùc do döï;
Töø laâu ñi trong ñôøi,
Tìm caàu Ñöùc Nhö Lai.
Thaáy Sa-moân, Phaïm chí
Tónh toïa nôi xa xoâi
Cho laø Chaùnh Ñaúng Giaùc;
Ñeán phuïng cuùng, laïy thôø:
'Laøm sao ñöôïc thaêng taán'.
Nhö vaäy con hoûi Ngaøi
Ñaõ hoûi, khoâng ñöôïc ñaùp,
Thaùnh ñaïo vaø ñaïo tích.
Theá Toân nay vì con,
Neáu yù coù sôû nghi,
Sôû nieäm vaø sôû tö,
Vaø sôû haønh cuûa yù;
Bieát taâm aån vaø hieän,
Thaùnh Nhaõn noùi cho hay.
Toân Phaät laø Ñaïo Sö,
Toân Voâ tröôùc Maâu-ni,
Toân Baäc Ñoaïn keát söû,
Ñoä mình vaø ñoä ngöôøi.
Ñeä nhaát trong haøng giaùc ngoä;

Toái thöôïng ngöï trong haøng Ñieàu ngöï;
Toái dieäu tòch trong haøng Tòch tónh;
Ñaáng Ñaïi Tieân, ñoä mình, ñoä ngöôøi.
Neân con leã Ñaïi Huøng;
Cuùi laïy Toái Thöôïng Nhaân;
Ñoaïn tuyeät gai aùi duïc;
Kính laïy Ñaáng Nhaät Thaân.
Baáy giôø Ñöùc Theá Toân laïi hoûi raèng:
“Naøy Caâu-döïc, oâng coù nhôù ngaøy xöa, ñöôïc xaû ly nhö vaäy, ñöôïc hoan hyû62 nhö vaäy, nghóa laø do nôi Ta maø daïy ñöôïc phaùp hyû chaêng?”
Thieân Vöông Thích thöa:
“Baïch Theá Toân, mong Ñaïi Tieân Nhaân töï bieát cho.
“Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, moät thôøi xöa, chö Thieân vaø A-tu-la chieán ñaáu vôùi nhau. Baïch
Ñaïi Tieân Nhaân, khi chö Thieân vaø A-tu-la chieán ñaáu vôùi nhau, con nghó raèng ‘Mong chö
61.
Töùc Thieân Ñeá Thích.
62.
Haùn: ñaéc ly ñaéc hyû. Paøli: veda-paæilaøbha, somanassa-paæilaøbha, coù ñöôïc caûm giaùc phaán khích, hoan hyû.
Thieân thaéng, phaù vôõ A-tu-la. Thöïc phaåm cuûa chö Thieân vaø thöïc phaåm cuûa A-tu-la haõy ñeå taát caû cho Tam thaäp tam thieân thoï thöïc’. “Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, khi chö Thieân ñaùnh nhau vôùi A-tu-la, chö Thieân ñaéc thaéng, phaù vôõ chuùng A-tu-la. Thöïc phaåm cuûa chö Thieân vaø thöïc phaåm cuûa A-tu-la, taát caû ñeàu ñöôïc chö Thieân Tam thaäp tam thoï thöïc. “Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, baây giôø coù ly, coù hyû, nhöng xen laãn dao gaäy, keát oaùn, ñaáu tranh, thuø nghòch, khoâng ñöôïc thaàn thoâng, khoâng ñöôïc giaùc ñaïo, khoâng ñöôïc Nieát-baøn. “Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, ngaøy nay ñöôïc ly, ñöôïc hyû, khoâng xen laãn dao gaäy, keát oaùn, ñaáu tranh, thuø nghòch, ñöôïc thaàn thoâng, ñöôïc giaùc ñaïo vaø ñöôïc Nieát-baøn.” Ñöùc Theá Toân hoûi: “Naøy Caâu-döïc, do ñaâu ngöôi ñöôïc ly ñöôïc hyû? Do nôi Ta maø ñöôïc phaùp hyû chaêng? “Thieân Vöông Thích ñaùp raèng: “Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, con nghó raèng ‘Ta maïng chung ôû ñaây, sanh nôi nhaân gian. ÔÛ ñoù neáu coù doøng hoï raát giaøu sang, tieàn cuûa voâ soá, saûn nghieäp, suùc muïc khoâng theå tính ñöôïc. Phong hoâ thöïc aáp caùc thöù ñaày ñuû, hoaëc laø chuûng toäc Saùt-lôïi tröôûng giaû, chuûng toäc Phaïm chí tröôûng giaû vaø caùc chuûng toäc khaùc, raát laø giaøu sang, cuûa caûi voâ soá, saûn nghieäp, suùc muïc khoâng theå tính ñöôïc. Phong hoâ thöïc aáp caùc thöù ñaày ñuû. Sau khi sanh vaøo chuûng toäc nhö theá, thaønh töïu caùc caên, coù tín taâm ñoái vôùi phaùp luaät maø Ñöùc Nhö Lai giaûng thuyeát. Sau khi coù tín taâm, lieàn caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình maø hoïc ñaïo vaø hoïc trí. Sau khi hoïc trí,

neáu thaønh ñaït trí, lieàn chöùng ñaéc cöùu caùnh trí, ñaït ñeán bieân teá cöùu caùnh. Neáu sau khi hoïc trí maø khoâng ñöôïc cöùu caùnh hoïc trí vaø sau khi hoïc trí thì coù chö Thieân naøo ñoù coù ñaïi phöôùc höïu, coù saéc töôïng uy nguy, choùi saùng röïc rôõ, raát coù oai löïc, an oån khoaùi laïc, soáng maõi trong cung, sanh nôi toái thöôïng. Ta sanh trong ñoù". Baáy giôø Thieân Vöông Thích noùi baøi tuïng: Xaû ly thaân Thieân thaàn, Sanh xuoáng nôi nhaân gian; Thaùc thai khoâng ngu muoäi, Tuøy sôû thích haân hoan. Thaønh thaân ñaõ hoaøn maõn, Chaát tröïc, tu Thaùnh ñaïo, Haønh phaïm haïnh troïn ñuû Soáng vui ñôøi xin aên. "Vaø sau khi hoïc trí, neáu ñöôïc trí, lieàn chöùng ñaéc cöùu caùnh trí, ñaït ñeán bieân teá cöùu caùnh. Neáu hoïc trí vaø sau khi hoïc trí roài maø ñöôïc trí nhöng khoâng chöùng ñaéc cöùu caùnh trí, ñaõ thaønh vò trôøi toái thöôïng dieäu, chö Thieân ñeàu nghe danh, ñoù laø Saéc cöùu caùnh thieân, seõ sanh vaøo ñoù. Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, con mong seõ chöùng ñaéc A-na-haøm. Baïch Ñaïi Tieân Nhaân, con nay ñaõ chöùng ñaéc Tu-ñaø-hoaøn." Ñöùc Theá Toân hoûi: "Naøy Caâu-döïc, ngöôi do ñaâu maø ñöôïc sai giaùng63 raát toát ñeïp, cöïc cao, cöïc roäng naøy, ñeå coù theå töï noùi laø ñaõ chöùng ñaéc Tu-ñaø-hoaøn?" Baáy giôø Thieân Vöông Thích duøng baøi keä ñaùp:

63. Sai giaùng ôû ñaây coù leõ chæ söï laàn löôït chuyeån sanh.

Khoâng coøn toân ai khaùc Ngoaøi caûnh giôùi Theá Toân. Chöùng Voâ thöôïng sai giaùng, Coõi naøy thaät chöa töøng. Ñaïi Tieân, con ngoài ñaây, Ngay vôùi thaân trôøi naøy Con lieàn ñöôïc taêng thoï Chính maét thaáy nhö vaày. Khi noùi phaùp naøy, Thieân Vöông Thích xa lìa traàn caáu, phaùp nhaõn cuûa caùc phaùp phaùt sanh. Taùm vaïn chö Thieân cuõng ñöôïc xa lìa traàn caáu, phaùp nhaõn cuûa caùc phaùp phaùt sanh. Khi aáy Thieân Vöông Thích thaáy phaùp, ñaéc phaùp, giaùc ngoä phaùp baïch tònh, ñoaïn tröø nghi hoaëc, khoâng coøn toân ai khaùc, khoâng coøn do ai khaùc, khoâng coøn do döï, ñaõ an truï treân quaû chöùng, ñoái vôùi giaùo phaùp cuûa Phaät maø chöùng ñaéc voâ sôû uùy, lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy, ñaûnh leã chaân Phaät, thöa raèng: "Baïch Theá Toân, con nay xin töï quy Phaät, Phaùp vaø Chuùng Tyø-kheo. Ngöôõng mong Theá Toân nhaän con laøm Öu-baø-taéc. Keå töø hoâm nay cho ñeán troïn ñôøi, con töï quy y cho ñeán khi maïng chung." Baáy giôø Thieân Vöông Thích ngôïi khen Nguõ Keát nhaïc töû raèng: "Laønh thay! Laønh thay! Nguõ Keát, ngöôi ñaõ giuùp ích cho ta raát nhieàu. Lyù do vì sao? Do ngöôi maø Phaät xuaát ñònh, bôûi ngöôi tröôùc heát khieán Theá Toân töø ñònh ra, khieán ta sau ñoù môùi yeát kieán ñöôïc Theá Toân. Naøy Nguõ Keát! Sau khi töø ñaây trôû veà, ta ñem Hieàn Nguyeät Saéc, con gaùi cuûa Nhaïc vöông Ñam-phuø-laâu gaû cho ngöôi vaø ñem boån quoác cuûa Nhaïc vöông aáy trao cho ngöôi, phong taëêng ngöôi laøm vua kyõ nhaïc64." Baáy giôø Thieân Vöông Thích baûo chö Thieân Tam thaäp tam raèng: "Caùc ngöôi haõy laïi ñaây! Neáu tröôùc kia chuùng ta voán laø Phaïm thieân, soáng treân coõi Phaïm thieân, thöôøng ba laàn cung kính, leã söï Phaïm thieân vöông thì caùc vò aáy nay taát caû ñeàu cung kính leã söï Theá Toân. Lyù do vì sao? Vì Theá Toân laø Phaïm thieân, laø vò Phaïm thieân seõ taïo hoùa nhöõng baäc toái toân, nhöõng chuùng sanh ñaõ sanh, nhöõng chuùng sanh ñaõ coù vaø seõ coù, nhöõng gì Phaïm thieân bieát, Ngaøi ñeàu bieát heát, nhöõng gì Phaïm thieân coù theå thaáy,

Ngaøi ñeàu thaáy heát.” Roài Thieân Vöông Thích, chö Thieân coõi Tam thaäp tam, Nguõ Keát nhaïc töû, neáu tröôùc kia töøng laø Phaïm thieân, soáng treân coõi Phaïm thieân, ba laàn cung kính, leã söï Phaïm thieân, thì nay hoï thaûy ñeàu höôùng söï cung kính, leã söï aáy ñeán Ñöùc Theá Toân, cuùi ñaàu tröôùc Ñöùc Nhö Lai, Baäc Voâ Sôû Tröôùc, Ñaúng Chaùnh Giaùc. Baáy giôø, Thieân Vöông Thích, chö Thieân Tam thaäp tam vaø Nguõ Keát nhaïc töû laïi laàn nöõa cung kính leã söï Theá Toân, cuùi ñaàu leã saùt chaân Phaät, nhieãu quanh ba voøng roài boãng nhieân bieán maát khoûi choã ñoù, khoâng thaáy nöõa. Baáy giôø Phaïm thieân vôùi saéc töôïng nguy nguy, saùng choùi röïc rôõ, vaøo luùc trôøi gaàn saùng, ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu saùt chaân Phaät, roài ñöùng sang moät beân, duøng keä baïch Theá Toân: Do gaây nhieàu thieän ích Do lôïi nghóa, laø “trôøi”. Hieàn giaû ôû Ma-kieät,

64. Töùc phong laøm Caøn-thaùt-baø vöông.

Baø-sa-baø hoûi han. “Khi Ñaïi Tieân Nhaân noùi phaùp naøy, Thieân Vöông Thích xa lìa traàn caáu, phaùp nhaõn veà caùc phaùp khaùc phaùt sanh vaø taùm vaïn chö Thieân cuõng xa lìa traàn caáu, phaùp nhaõn veà caùc phaùp phaùt sanh.” Baáy giôø, Theá Toân baûo Phaïm thieân raèng: “Quaû nhö vaäy! Quaû nhö vaäy! Ñuùng nhö Phaïm thieân ñaõ noùi: Do gaây nhieàu thieän ích Do lôïi nghóa, laø “trôøi”. Hieàn giaû ôû Ma-kieät, Baø-sa-baø hoûi han. “Naøy Phaïm thieân, khi Ta noùi phaùp, Thieân Vöông Thích xa lìa traàn caáu, phaùp nhaõn veà caùc phaùp phaùt sanh vaø taùm vaïn chö Thieân cuõng xa lìa traàn caáu, phaùp nhaõn veà caùc phaùp phaùt sanh.” Ñöùc Phaät thuyeát nhö vaäy. Thieân Vöông Thích, chö Thieân Tam thaäp tam, Nguõ Keát nhaïc töû vaø Ñaïi phaïm thieân, sau khi nghe Phaät daïy xong, hoan hyû phuïng haønh.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.